

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 13/2026 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om finansieringen av anpassad motion

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 13/2026 rd undertecknat av riksdagsledamot Lotta Hamari /sd m.fl.:

Hur ämnar regeringen trygga kontinuiteten och varaktigheten i finansieringen av anpassad motion, vilka kostnadseffekter har regeringen bedömt att en minskning eller nedläggning av stödet för regelbunden motion har för social- och hälsovården, anser regeringen att Finland har ekonomiskt och med tanke på folkhälsan råd att försvaga stödet för regelbunden motion och hälsosamma levnadsvanor, och

vilken bedömning grundar sig denna uppfattning på?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Regeringen har som mål att öka varje åldersgrupps fysiska aktivitet. För att genomföra detta har man utarbetat programmet Finland i rörelse som är ett förvaltningsövergripande program för en fysiskt aktiv livsstil och funktionsförmåga. I Finland i rörelse-föresatsen i regeringsprogrammet har det skrivits in att mest behov av att öka sin fysiska aktivitet har de vars funktionsförmåga är sämst.

Det bedöms att cirka 15 procent av Finlands befolkning har funktionsnedsättningar. Ett syfte med idrottslagen (390/2015) är bland annat att främja olika befolkningsgruppers möjlighet att röra på sig och utöva motion och idrott och minska ojämlikhet inom motion och idrott. Enligt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (1325/2014) ska likabehandling främjas i enlighet med den dubbla strategin. Likabehandling ska beaktas på ett integrerat sätt i all verksamhet och dessutom ska likabehandling främjas genom riktade åtgärder.

Åtgärderna i programmet Finland i rörelse stärker finländarnas möjligheter att utöva idrott och motion och främjar på ett genomgående sätt den fysiska aktiviteten för personer med funktionsnedsättning. Finland i rörelse-åtgärderna riktas också exakt in mot befolkningsgrupper där det finns fler personer med funktionsnedsättning, såsom den äldre befolkningen.

För genomförandet av programmet Finland i rörelse har det reserverats 20 miljoner euro som ett årligt anslag under regeringsperioden. Anslaget har riktats bland annat till försök och innovationer inom anpassad motion, utvidgning av motionsrådgivningen för olika ålders- och befolkningsgrupper, stärkande av livsstilshandledningen i välfärdsområdena, olika organisationstypers försök och innovationer som ökar den fysiska aktiviteten, istandsättning och utveckling av kommunernas närrekreationsområden samt till Skolan i rörelse och Studier i rörelse.

I Finland i rörelse-statsbidragen beaktas främjandet av likabehandling som ett centralt mål. Till exempel i ansökningskriterierna för understöd för försök och innovationer med mål att öka den fysiska aktiviteten anges det vara till fördel för projektet om det riktar sig till befolkningsgrupper som rör på sig exceptionellt lite och/eller som behöver särskilt stöd för att röra på sig. I utlysningstexten för Skolan i rörelse- och Move!-utvecklingsunderstöden inom ramen för Finland i rörelse fastställs att man i projekten ska fästa särskild uppmärksamhet vid att verksamheten är tillgänglig och vid möjligheter till anpassad motion. I fråga om Move!-processens motionsrådgivning konstateras dessutom att motionsrådgivningen i programmet Finland i rörelse utvidgas till att omfatta alla åldrar och riktas särskilt till dem som rör på sig för lite och som med tanke på hälsan och funktionsförmågan har mest nytta av den.

År 2025 beviljades cirka 1,5 miljoner euro i ansökan om försöks- och innovationsunderstöd till 20 projekt inom anpassad motion, där man på ett riktat sätt utvecklar anpassad motion för barn och unga, verksamhet inom småbarnspedagogiken och skolan, anpassad motion för äldre och anpassad motion på lätt språk för personer med invandrabakgrund. Projekten har ett mångsidigt innehåll som ökar barns deltagande i föreningsverksamhet på lika villkor eller föreningsaktörernas kompetens att delta i tjänster och servicekedjor inom anpassad motion. I de projekt som understöds ökas också kompetensen hos dem som ger motionsrådgivning ur ett psykosocialt perspektiv eller utvecklas förebyggande anpassad motion för unga med neuropsykologiska funktionsnedsättningar. I projekten ingår åtgärder för att främja den fysiska aktiviteten hos personer med minnessjukdomar, personer med ryggmärgsskador samt döva och hörselskadade personer. I projekten utvecklas också olika mätare, utbildningsinnehåll och anpassad motion på svenska. Projekten avslutas i slutet av 2026 och vid slutseminariet i början av 2027 är målet att dela goda verksamhetsmodeller, praxis och kompetens i stor utsträckning till olika aktörer i hela Finland.

Den nationella forsknings- och utvecklingsarbetsgruppen för anpassad motion har på begäran av programmet Finland i rörelse granskat åtgärderna i programmet Finland i rörelse med tanke på anpassad motion. Man strävar efter att beakta arbetsgruppens förslag i åtgärderna i programmet Finland i rörelse.

Som en del av sitt grundläggande arbete främjar undervisnings- och kulturministeriet anpassad motion på många olika sätt. Genom I rörelse-helheten som främjar fysiska aktiviteten bland hela befolkningen (inkl. olika åldersgrupper från familjer till äldre) har man sedan 2010-talet målmedvetet arbetat för att integrera perspektivet för personer som behöver anpassad motion och särskilt stöd för sin rörlighet med basverksamheten för I rörelse-programmen, såsom kommunikation, materialproduktion, utbildning och kompetensutveckling, nätverksarbete samt forskning, uppföljning och utvärdering. Beaktandet av likabehandling sker genomgående i all I rörelse-verksamhet. Som ett relativt nytt exempel inom Studier i rörelse har man tagit fram stödmaterial åt koordinatörerna för granskning av likabehandlingstemat i olika dagliga funktioner samt särskilt i planeringen och genomförandet av tjänster riktade till studerande. Ett annat exempel är den databas för motionsrådgivning som upprätthålls av Vuxna i rörelse, där det finns information om nuläget i Finland i fråga om motionsrådgivning för personer med funktionsnedsättning. Dessutom innehåller helheten I rörelse riktade åtgärder för anpassad motion och de som behöver särskilt stöd.

Enligt 5 § i idrottslagen (390/2015) ansvarar kommunen för att skapa allmänna förutsättningar för idrott på lokal nivå. Kommunen ska skapa förutsättningar för kommuninvånarnas idrottsutövning genom att ordna idrottstjänster samt motion som främjar hälsa och välbefinnande med tanke på olika målgrupper. Helheten för anpassad motion omfattar samarbete och arbete med

kontaktytor mellan kommunerna och välfärdsområdena. I anslutning till social- och hälsovårdsreformen utarbetade undervisnings- och kulturministeriet publikationen ”Liikuntaneuvonta yhdyspinnoilla – ohjeistus sote-uudistuksen valmisteluun ja toimeenpanoon” om motionsrådgivning på kontaktytorna. Till detta arbete hörde också ett avsnitt om anpassad motion på kontaktytorna. Utgångspunkten i denna anvisning är att fysisk aktivitet och utövande av motion på lika villkor förutsätter smidiga rutiner och samarbetsstrukturer.

Inom ramen för den riksomfattande och lokala projekthelheten för en fysiskt aktiv livsstil finansierar undervisnings- och kulturministeriet årligen projekt som hänför sig till anpassad motion och äldre och som ordnas av organisationerna och kommunerna. Till exempel social- och hälsovårdsorganisationerna har flera projekt inom detta tema, vilka finansieras av vårt ministerium, till exempel Centralförbundet för mental hälsas projekt för att utveckla självständig och vardaglig fysisk aktivitet för rehabiliteringsklienter och Allergi-, hud- och astmaförbundets projekt för att utveckla en motionsstig för äldre astmatiker.

Fram till 2020 beviljade undervisnings- och kulturministeriet nio folkhälsoorganisationer allmänt understöd för främjande av motion och idrott. Under den senaste regeringsperioden från och med 2021 fastställde social- och hälsovårdsministeriet och Social- och hälsovårdens understödscentral STEA att det allmänna understödet till folkhälsoorganisationerna ska koncentreras till STEA, via vilken de fick sin basfinansiering. Att främja motion som en del av andra levnadsvanor är en av dessa organisationers grundläggande uppgifter.

Enligt UKK-institutet (Kolu m.fl. 2022) orsakar en mindre mängd rask och ansträngande fysisk aktivitet än vad som rekommenderas, det vill säga brist på motion, årliga kostnader på över 3 miljarder euro. Bristen på motion ökar risken för flera folksjukdomar, såsom typ 2-diabetes och hjärt- och kärlsjukdomar. (ibid.) Den samhälleliga och nationalekonomiska betydelsen av fysisk aktivitet och brist på motion är alltså omfattande, och därför fortsätter regeringen vidta omfattande, långsiktiga åtgärder att främja en fysisk aktiv livsstil särskilt i fråga om målgrupper som löper större risk på grund av sin hälsa och socioekonomiska situation.

Helsingfors 3.3.2026

Idrotts- Och Ungdomsminister Mika Poutala